

Mythologia, Francfort, 1581 - IV, 02 : De Penatibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[34\] : De Penatibus](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IV

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - IV, 02 : De Penatibus](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IV

[Mythologie, Paris, 1627 - IV, 03 : Des Penates](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IV

[Mythologie, Lyon, 1612 - IV, 02 : Des Penates](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - IV, 02 : De Penatibus, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 05/12/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5938>

Présentation du document

PublicationFrancfort, André Wechel, 1581

ExemplaireRegensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 293-295

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Pénates](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

tur in conspectu omnium. Eo prodigio territi Arcades in fugam vertuntur, atque Elei quo in loco sub terram ingressus est serpens, ubique victoriam sunt adepti, templum illi puero erexerunt, quem Sosipolim, siue vrbis seruatorem, appellant: ibidemque sunt Lucinae solennes honores decreti, quod illam puerum illum peperisse & attulisse Elei interpretati sunt. Anna sacerdos ibi eligi solita fuit, quae Lucinae sacrificaret, ad quam omnibus erat aditus. Ad Sosipolim verò nemini accedere licebat, nisi vetulae sacerdoti, quam etiam certo ritu ornata esse oportebat: nam & capite & facie velata candido textili ad illius simulachrum accedebat. In templo Lucinae tum virgines tum etiam nuptae remanentes hymnum in Sosipolim decantabant, atque quoduis odorum genus adolebant, cum vinum ex illis sacrificiis omnino exularet. Culta est apud Hermionenses etiam praecipuo quodam honore Lucina, quam summa religione & hostiis, & odoribus, & donis quàm plurimis decorabant: neque illius signum cuiquam, nisi illis mulierculis quae rem sacram facerent, conspiciere fas erat, vt ait Pausanias in Corinthiacis.

Haec illa sunt ferè omnia quae de Lucina dicta sunt ab antiquis, quae ex iis quae dicta sunt superius, manifesta esse censeo: nisi illud fortasse non patcat cur Iunonis aut Iouis filia esse dicatur. Explicatum fuit superius Lucinam esse lunam, humoresque ab ipsa luna aliquando augeri, quod cum fiat per aera, quem modo Iunonem, modo Iouem appellari ostendimus: iure Lucina, siue vis illa, quae agit per aera in inferiora corpora, Iunonis filia dicta est. vocata fuit luna Lucina, quia luceat per noctem, vel quia lucem praebet foetibus, qui nati ante septimum lunae mensem hac solis luce perfrui minimè possunt, vel quia maturos foetus in lucem ex utero euocet. Dicitur eadem à Graecis Ilithyia, quia praesto sit parturientibus. reliqua nomina, quae illi tribuuntur, sunt à contingentibus rebus à poetis ficta, & illi tributa. Nunc de Penatibus dicendum est.

De Penatibus. CAP. II.

IAM verò statim natos infantes, vbi Lucina suum munus expleuisset, Penates Dij suscipiebant, vt fuit opinio antiquorum: qui Penates qui essent, aut quod esset illorum munus, videtur esse inuestigandum. Fuerunt igitur nonnulli qui Pena-

res Deos esse putarunt illos per quos spiramus, per quos cognoscimus, per quos vivimus, per quos solem intuemur: Iouem scilicet, & Iunonem, & Minervam, & Vestam: hanc etiam siquidem nonnulli addiderunt. Nam Iouem aethera medium, Iunonem aera imum, Minervam summam aetheris partem quae vis est diuina intelligentiae, Vestam terram esse dixerunt. Hos & Deos patrios & familiares & ciuitatum praesides & priuatarum domorum custodes nominarunt & crediderunt, ut in his significare videntur Cicero in oratione pro domo sua: Vosque qui maximè me repetistis, atque reuocastis, quorum de sedibus haec mihi proposita est contentio, patrij Penates, familiaresque, qui huic vrbì & reipublicae praesides estis. Sic & Haberm. in primo antiquitatum: οἱ δὲ θεοὶ τῶν τοῦ Ῥωμαίου οἴκου καλεῖται καὶ οἱ δὲ ἐξ ἑαυτῶν οὐκ ἐστὶν ἑῶν ἀλλὰ γένεσθαι τῆς πόλεως, οἱ μὲν πατρῷοι ἀπὸ πατρῶος, οἱ δὲ γυναικῶν, οἱ δὲ οἰκιστῶν, οἱ μὲν δὲ ἱερῶν, οἱ δὲ μυχῶν. Deos autem hos Romani Penates vocant: atque nonnulli in Graecam linguam transferentes, genitales interpretati sunt. alij vocant Deos patrios, alij domesticos ac familiares, alij possessionum praesides, alij arcenos. At verò cur erant hi patrij, ac non potius communes omnium ciuitatum & domorum? Quoniam non modò singulas ciuitates, sed etiam singulas domos, atque adeò singulos homines & animalia & plantas certos ac peculiare habere Deos crediderunt, quorum essent illi tutelares. Idem propè sensisse videtur Cicero, vbi ita scribit in secundo de Natura Deorum: nam Vestae nomen à Graecis: ea est enim quae ab illis ἱστία dicitur. Vis autem eius ad aras & focos pertinet. itaque in ea Dea, quae est rerum custos intimarum, omnis & precatio, & sacrificatio extrema est. Nec longè absunt ab hac vi Dij Penates, siue à pena ducto nomine, (est enim omne quo vescuntur homines, penus) siue ab eo quòd penitus insident: ex quo etiam Penetrates à Poetis vocantur. Erant igitur Penates Dij familiares, quibus vinum & thus in sacris offerebatur, penes quos nos nati essemus, qui superiis commemorati esse putabantur. Alij tamen voluerunt Penates esse Apollinem & Neptunum, qui Troiana moenia extruxere, & Vestā: qui eximia religione apud Samothraces sculpti colebantur: mox à Dardano in Phrygiam, & à Phrygia in Italiam ab Aenea fuerunt delati, quam

quam rem expressit Virgilius lib. 2. ubi Hector Aeneas Penates Deos ita commendat:

*Sacra suaq; tibi commendat Troia Penates.
Hos cape fatorum comites, hic mania quare:
Magna pererrato statues qua denique ponto.
Sic ait: et manibus dattas, Vestamq; potentem,
Aeternumq; effert adytis penetralibus ignem.*

Hæc si quis recte consideret, nihil aliud esse Penates Deos existimabit, quam elementa ipsa, penes quæ nati sumus. Qui enim Apollinem & Neptunum Penates putarunt, nonne duo generationis principia Deorum nomine appellarunt, cum ex humore tanquam materia, & à calore tanquam artifice ad formam euocante, omnia nascantur? humor enim foeminae, calor maris vice fungitur in rebus naturæ. His meritò Vestam comitem addiderunt, tanquam condensandi corporis, quod gignitur, fundamentum. Quod idem sensisse videntur illi qui corporis generationem elementis concedunt, & animi vim de coelo deducunt, ut illi superiores, qui Iouem, Iunonem, Minervam, ac Vestam censuerunt. Finxerunt nonnulli adolescentes duos esse Penates, qui sedentes pilam utrinque tenerent: qui quidem nihil aliud esse putabant, quam propriam singulorum fortunam atque eventus, cum penes nos nascerentur. Hos Penates vocarunt & magnos Deos, & bonos, & potentes, quod penes illos universam humanæ vitæ moderationem singulorumque esse arbitrarentur. Horum Deorum imagines quæ forent apud ciuitatum principes aut apud Reges, rerum universarum ciuitatum tutelam credebantur habere: at quæ foret apud priuatos, priuatarum domorum: quippe cum omnia serie quadam fatorum gubernari & seruari crederentur: quam etiam Genium nominarunt, quare nunc dicamus de Genio.

De Genio. CAP. III.

ENIMVERO Genius Iouis & Terræ filius fuisse dicitur, ut asserit Pausanias in Achaïcis. Hic sine foeminae congressu à semine Iouis in terram per somnum profuso natus esse dicitur, figura quidem humana, sed ambiguo sexu, quem postea Agdistem appellarunt. Huic cum sacra fieret ab antiquis flores complures humi spargebantur, vinumque illi in pateris offerebatur, ut innuit Horatius in secundo Epistolarum: